

Sygn. akt II CSK 198/18

POSTANOWIENIE

Dnia 31 sierpnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa R.B.

przeciwko H.S.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 31 sierpnia 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 29 grudnia 2017 r., sygn. akt I ACa [...]/16,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2700 (dwa
tysiące siedemset) zł z tytułu zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 grudnia 2017 r. Sąd Apelacyjny w [...] zmienił wyrok Sądu Okręgowego w S. z dnia 25 sierpnia 2016 r., zasądzający od pozwanego H.S. na rzecz powoda R.B. kwotę 185.563,37 zł wraz z oznaczonymi odsetkami umownymi i oddalający powództwo w pozostałej części, w ten sposób, że powództwo oddalił.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, powód wskazał przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Jego zdaniem, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne sprowadzające się do konieczności dokonania wykładni przepisu art. 60 k.c. w zw. z art. 65 § 1 k.c. w zakresie ustalenia, czy samo wystawienie dokumentu finansowego w postaci faktury VAT oraz dokonanie zapłaty należności w tej fakturze określonej, w sytuacji gdy nie zostanie ustalone, aby zdarzenia gospodarcze opisane w treści takiego dokumentu finansowego w rzeczywistości miały miejsce, uzasadnia przyjęcie, że strony złożyły wystarczające oświadczenia woli określające w sposób dostateczny treść czynności prawnej, a także czy takie zachowanie jest wystarczające dla przyjęcia zamiaru dokonania czynności prawnej dla pozoru.

W ocenie skarżącego skarga kasacyjna jest również oczywiście uzasadniona, gdyż Sąd Apelacyjny w [...] do jednego stanu faktycznego zastosował dwie wykluczające się podstawy prawne, tj. art. 58 k.c. w zakresie nieważności czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy, a także art. 83 § 1 k.c., dotyczący nieważności oświadczeń woli złożonych dla pozoru, a nadto ocenił ważność czynności prawnych, w kontekście powyżej wskazanych regulacji, w sytuacji gdy stan faktyczny w sprawie ustalony został w sposób niedostateczny, a Sąd drugiej instancji zaniechał w ogóle poczynienia ustaleń dotyczących okoliczności mających kluczowe znaczenie dla dokonania prawidłowej subsumpcji norm materialnoprawnych, tj. nie ustalił, czy kwestionowane faktury VAT obrazowały czynności prawne rzeczywiście dokonane, czy też stanowiły jedynie przejaw oświadczeń woli złożonych dla pozoru. Przy przyjęciu drugiego

z powyższych rozwiązań nie ustalił, czy strony składały sobie wzajemnie jakiegokolwiek oświadczenia woli, mogące stanowić przedmiot oceny z perspektywy art. 83 § 1 k.c., a jeśli tak, to jakiej treści były to oświadczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.; z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, nie publ.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało

(zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, nie publ. oraz z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.).

Zagadnienie sformułowane przez powoda nie czyni zadość wskazanym wymaganiom już z tego powodu, że jest nieadekwatne do poczynionych w sprawie i wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń (por. art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.) i z tego względu nie jest istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Z ustaleń tych bowiem wynika, że u podstaw stanowiska Sądu Apelacyjnego, iż czynności prawne między stronami obejmujące usługi „świadczane” przez powoda na rzecz pozwanego, za które powód pobierał należności, miały na celu obejście ustawy, nie leżało „samo” wystawianie przez powoda faktur VAT i pobieranie środków pieniężnych z konta pozwanego, ale ustalenie - będące zwieńczeniem wyjątkowo skrupulatnej analizy materiału dowodowego i twierdzeń stron - że pozwany i powód „wspólnie i w porozumieniu” dokonywali fikcyjnych zdarzeń gospodarczych obrazowanych w wystawianych przez powoda fakturach.

Powód nie wykazał też, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., a więc zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.) oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, nie publ.; z dnia 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, nie publ.; z dnia 27 października 2016 r., III CSK 217/16, nie publ.).

Wbrew zarzutom skarżącego Sąd Apelacyjny nie zastosował do jednego stanu faktycznego dwóch wykluczających się podstaw prawnych. Z jego wywodów wynika jednoznacznie, że ujmował je alternatywnie, wysuwając na pierwszy plan ocenę, iż czynności prawne stron miały na celu obejście prawa (art. 58 § 1

k.c.), a uwagom dotyczącym pozorności tych czynności (art. 83 § 1 k.c.) przypisywał jedynie znaczenie rezerwowe, formułując je na wypadek odrzucenia pierwszoplanowej argumentacji. W tej sytuacji nie można też zgodzić się z zarzutem, że Sąd odwoławczy zaniechał w ogóle poczynienia ustaleń dotyczących tego, czy kwestionowane faktury VAT obrazowały czynności prawne rzeczywiście dokonane, czy też stanowiły jedynie przejaw oświadczeń woli złożonych dla pozorów.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 w związku z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

jw

ał